

Turun kaupunki	§	Kokouspvm	Asia	1
Kaupunginhallitus	20	17.01.2022	10	
Kaupunginvaltuusto	7	24.01.2022	7	

12432-2021 (00 01 02, 06.03)

Vastaus valtuutettu Aino Marjamaa ym. aloitteeseen koskien mielenterveysvaikutusten arviointia

Tiivistelmä: -

Kh § 20

Strategia- ja kehittämisjohtaja Rami Savila ja kehittäispäällikkö Maarit Luukkaa 10.12.2021:

Päätösten vaikutusten ennakkoarviointi (EVA) on tapa arvioida etukäteen, miten valmistelussa

oleva päätös vaikuttaisi ihmisiin, ympäristöön, organisaatioon ja henkilöstöön tai talouteen. EVAssa yhdistetään eri näkökulmia samaan arviointityöhön ja päätöksessä käsiteltävä asia vaikuttaa siihen, mitä näkökulmia on syytä ottaa huomioon.

Ihmiseen kohdistuvat vaikutukset ovat muutoksia eri ihmisryhmien hyvinvoinnin tilassa lyhyellä ja pitkällä aikavälillä. Vaikutuksia arvioidaan eri näkökulmista kuten kielivaikutukset, lapsivaikutukset, sosiaaliset vaikutukset, sukupuolivaikutukset, terveysvaikutukset, yhdenvertaisuusvaikutukset. Tarkemmat näkökulmat valitaan käsiteltävän asian mukaan ja sen mukaan, millaisia ihmisryhmiä on tunnistettu. Ihmisvaikutusten arviointiin voidaan liittää Marjamaan ym. aloitteen mukaisesti vaikutukset psyykkiseen hyvinvointiin ja mielenterveyteen.

Olennainen osa vaikutusten ennakkoarviointia on vaikutusten tunnistaminen ja arviointi monitoimijaisesti. Marjamaan ym. aloitteessa edellytetään ennakkoarvioinnin hengen mukaisesti kokemusasiantuntijoiden ja alan asiantuntijoiden kuulemista osana vaikutusten arvioinninprosessia. Kuntalaiskysely on tärkeä osa arviointiprosessia.

Arviointi on lakisääteistä ja monet säädökset ja sopimukset velvoittavat siihen. Esimerkiksi

- Perustuslain 17 §:ään sisältyvän kielellisten oikeuksien toteutuminen velvoittaa päätösehdotusten vaikutusten arviointiin.
- Yhdenvertaisuuslain mukaan (5 §) viranomaisen on arvioitava yhdenvertaisuuden toteutumista toiminnassaan ja toimittava yhdenvertaisuuden toteutumisen edistämiseksi.
- Tasa-arvolaki (4 §) velvoittaa viranomaisen edistämään tasa-arvoa suunnitelmallisesti.
- Laki viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista (3 §) velvoittaa arvioimaan tulevan suunnitelman vaikutuksia ihmisten terveyteen, elinoloihin ja viihtyvyyteen.
- YK:n lasten oikeuksien sopimus (3 artikla) edellyttää, että lapsia koskeissa päätöksissä harkitaan ensisijaisesti lapsen etua.
- Terveystieteiden laki (11 §) velvoittaa kuntia ja kuntayhtymiä arvioimaan ennalta päätösten vaikutuksia ihmisten terveyteen ja hyvinvointiin.

Suomen Kuntaliitto suosittaa kunnille päätösesitysten ja tavoitteiden vaikutusten ennakkoarviointia kunnallisessa päätöksenteossa. Kuntaliiton yleiskirjeen

Turun kaupunki	§	Kokouspvm	Asia	2
Kaupunginhallitus	20	17.01.2022	10	
Kaupunginvaltuusto	7	24.01.2022	7	

8/80/2011 mukaan vaikutusten ennakkoarviointi kunnallisessa päätöksenteossa lisää luottamushenkilöiden arvopohjaista päätöksentekoa ja käynnistää arvokeskustelun halutuista vaikutuksista. Läpinäkyvyys ja avoimuus edellyttävät, että laaditaan vaihtoehtoisia päätösesityksiä ja punnitaan tarkasti niiden vaikutuksia. Kuntaliiton suosituksen on tarkoitus vahvistaa päätösvaihtoehtojen vaikutusten arviointia kokonaisvaltaisesti ja samanaikaisesti pitkällä aikajänteellä. Arvioinnissa voidaan huomioida myös kunnan palveluja käyttävät henkilöt ja toisaalta henkilöt, jotka asuvat kunnassa mutta eivät käytä palveluja (potentiaaliset asiakkaat).

Vaikutusten arvioinnin raportoinnin laajuus ja yksityiskohtaisuus suhteutetaan ehdotuksen sisältöön ja ennakoitujen vaikutusten merkitykseen. Arvioinnin avulla perustelupohdinta systematisoidaan ja tuodaan näkyväksi. Hyödyt näkyvät esimerkiksi paremmin saavutettuina tavoitteina ja ei toivottujen vaikutusten vähenemisenä, läpinäkyvämpänä päätöksentekona ja taloudellisina säästöinä. Ennakkoarvioinnin kautta tietoisuus päätösten vaikutuksista lisääntyy ja tiedolla johtamisen edellytykset paranevat.

Ihmisvaikutusten ennakkoarviointi tullaan ottamaan aloitteen mukaisesti käyttöön kaupungin strategian ja talousarvioiden laatimisen yhteydessä. Ihmisvaikutusten arviointi sisältää hyvinvointi- ja mielenterveysvaikutusten arvioinnin ja arviointiprosessin osaksi otetaan kuntalaisten ja alan asiantuntijoiden kuuleminen. Arviointi kirjataan liitteeksi hyväksyttäviin asiakirjoihin.

Ennakkoarviointi on sisällytetty nyt käynnissä olevaan strategiaprosessiin ja arviointimallia kehitetään saatujen kokemusten pohjalta. Talousarvion osalta ennakkoarviointi käynnistetään vuonna 2024.

Oheismateriaali 1 Valtuutettu Aino Marjamaan ym. aloite

Kaupunginhallituksen ehdotus

Kaupunginvaltuusto merkitsee edellä olevan vastauksen tiedoksi ja aloitteen käsitellyksi.

Päätös Ehdotus hyväksyttiin.

Kv § 7

Oheismateriaali 1 Valtuutettu Aino Marjamaan ym. aloite

Kaupunginhallituksen ehdotus

Kaupunginvaltuusto merkitsee edellä olevan vastauksen tiedoksi ja aloitteen käsitellyksi.

Päätös Ehdotus hyväksyttiin.

Jakelu

tied Marjamaa Aino